

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Національний університет
«**ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ**»
імені Т.Г. Шевченка

Навчально-науковий
**ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН** імені О.М. Лазаревського

КАФЕДРА
права, філософії та політології

Освітній ступінь	бакалавр
Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Освітньо-професійна програма	Право
Кількість кредитів	4
Рік підготовки, семестр	4 рік, VII семестр
Компонент освітньо-професійної програми	Основний компонент
Дні занять	згідно з розкладом
Мова викладання	українська
Консультації	щопонеділка 12.00-13.00 (110 кабінет, з можливістю дистанційної роботи на платформах ZOOM та Google-class).
Викладач	Кандидат юридичних наук, доцент Віхров Сергій Олександрович
Контакти	E-mail: serhii_vikhrov@ukr.net

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний курс «Міжнародне право» розрахований на студентів закладів вищої освіти спеціальності 081 Право з урахуванням наявності у них базового рівня знань (середньої освіти), які навчаються за освітньо-професійними програмами підготовки бакалавра. Він побудований відповідно до вимог Європейської Кредитно-Трансферної системи (ECTS).

Предмет навчальної дисципліни загалом становить правове регулювання міжнародних відносин, що включає норми найважливіших галузей міжнародного права та інші правові засоби, за допомогою яких зазначені відносини набувають правового змісту, відбувається застосування та реалізація права, а також охорона міжнародного правопорядку.

Навчальний курс „Міжнародне право” являє собою загальний курс вивчення інституту „Міжнародного права”, який вивчається студентами підготовки бакалаврів галузі знань 081 Право. Навчальний курс „Міжнародне право” ґрунтується на загальних положеннях курсів „Теорія держави і права”, «Конституційне право», „Цивільне право”, „Господарське право”, має тісні зв’язки з відповідними положеннями інших навчальних дисциплін міжнародно-правового спрямування – „Міжнародне приватне право”, „Міжнародне економічне право” та іншими.

Курс «Міжнародне право» розроблено для студентів IV курсу. На вивчення курсу відводиться 120 годин / 4 кредитів ECTS. Зокрема курс передбачає 28 годин лекційних занять, 24 годин практичних занять, а також 68 годин самостійної роботи студентів. Формою підсумкового контролю якості знань, навичок, вмінь студентів є екзамен у VII навчальному семестрі.

Метою вивчення дисципліни є усвідомлення студентами основних проблем міжнародного права та суті основоположних міжнародних договорів, особливо тих, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України; осмислення загальних принципів міжнародного права та особливостей правового регулювання міждержавних відносин; вироблення вмінь роботи з нормативним матеріалом при вирішенні конкретних правових ситуацій, які можуть виникати у реальних міждержавних відносинах; формування у студентів юридичного мислення, політичної та правової культури, зацікавленості їх у поглибленні та розширенні правого світогляду тощо.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Шифр згідно ОПШ	Компетентності
ЗК1	Здатність до абстрактного мислення аналізу та синтезу
ЗК2	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
ЗК3	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
ЗК8	Здатність бути критичним і самокритичним
ЗК10	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)
ЗК11	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
СК3	Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи
СК4	Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини
СК5	Здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права
СК6	Знання і розуміння основ права Європейського Союзу
СК7	Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, зокрема з таких галузей права, як: господарське право і господарське процесуальне право
СК8	Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права
СК9	Знання і розуміння основ правового регулювання обігу публічних грошових коштів
СК11	Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти
СК12	Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції
СК13	Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності
СК14	Здатність до консультивання з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації
СК15	Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування
СК16	Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення
СК 17	Здатність до застосування в юридичній діяльності системи норм господарського права, які визначають порядок та принципи організації і здійснення господарської діяльності
СК 27	Вміння аналізувати нормативні акти, якими визначається компетенція органів державної влади і управління

Програмні результати навчання	
ПРН3	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел
ПРН 8	Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин
ПРН 10	Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію
ПРН13	Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту
ПРН15	Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних
ПРН18	Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи
ПРН19	Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів інорм фундаментальних галузей права

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні заняття	Самостій на робота
Змістовий модуль 1.				
Тема 1. Поняття, предмет, метод, система та джерела міжнародного права	7	2		5
Тема 2. Суб'єкти міжнародного права. Визнання та правонаступництво у міжнародному праві	9	2	2	5
Тема 3. Принципи міжнародного права	8	2		6
Тема 4. Міжнародно-правове регулювання. Міжнародна законність та міжнародно-правова відповідальність	10	2	2	6
Змістовий модуль 2.				
Тема 5. Територія і міжнародне право	9	2	2	5
Тема 6. Право міжнародних договорів	9	2	2	5
Тема 7. Право зовнішніх зносин	8	2	2	4
Тема 8. Право міжнародних організацій	8	2	2	4
Тема 9. Міжнародне гуманітарне право	8	2	2	4
Змістовий модуль 3.				
Тема 10. Міжнародне морське право	8	2	2	4
Тема 11. Міжнародне повітряне та космічне право	8	2	2	4
Тема 12. Міжнародне економічне право	9	2	2	5
Тема 13. Міжнародне право прав людини	9	2	2	5
Тема 14. Міжнародно-правові засоби вирішення спорів і конфліктів	9	2	2	5
Усього годин	120	28	24	68

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Суб'єкти міжнародного права. Визнання та правонаступництво у міжнародному праві

1. Співвідношення понять «суб'єкт міжнародного права» і «суб'єкт міжнародних правовідносин».
2. Поняття і види суб'єктів міжнародного права. Державоподібні утворення.
3. Держави як основні суб'єкти міжнародного права і міжнародних правовідносин.
4. Поняття визнання та його юридичне значення. Види і форми визнання.

5. Міжнародно-правове регулювання правонаступництва. Поняття і види правонаступництва. правонаступництво України у зв'язку з припиненням існування СРСР.

Тема 2. Міжнародно-правове регулювання. Міжнародна законність та міжнародно-правова відповідальність

1. Відповідальність у міжнародному праві. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності. Підстави міжнародної відповідальності суб'єктів міжнародного права.
2. Поняття й ознаки міжнародного правопорушення. Класифікація та види міжнародного правопорушення.
3. Зміст міжнародно-правової відповідальності держави. Відшкодування збитків. Поняття реквізицій, контрибуцій, реторсій, реституцій, репресалій та репарацій.
4. Контрзаходи і санкції в міжнародному праві, їх поняття і характерні особливості. Типи і види міжнародно-правових санкцій.

Змістовий модуль 2.

Тема 3. Територія і міжнародне право

1. Міжнародно-правовий режим водних об'єктів. Міжнародні ріки. Режим судноплавства по Дунаю. Прикордонні ріки. Прикордонні озера.
2. Міжнародні канали.
3. Без'ядерні зони.
4. Договір про Антарктику. Договір Тлателолко (*The Treaty of Tlatelolco*). Договір Раротонга (*The Treaty of Rarotonga*). Договір Пеліндаба (*The Treaty of Pelindaba*).
5. Міжнародно-правовий режим Антарктики.
6. Правовий статус Арктики. Секторний поділ арктичних територій.
7. Концепція інтернаціоналізації Арктики. Арктична Рада: мета створення і членство.
8. Поняття і види територіальних спорів. Урегулювання територіальних спорів. Принцип *uti possidetis*. Концепція естопелю.

Тема 4. Право міжнародних договорів

1. Форма й структура міжнародного договору. Мова договору.
2. Тлумачення міжнародного договору і види тлумачення.
3. Дія міжнародного договору.
4. Умови чинності договору, визнання договору недійсним. Перегляд договору. Новація міжнародного договору. Факультативний протокол.
5. Припинення й призупинення дії договору. Підстави припинення дії договору.
6. Функції й повноваження депозитарію. Реєстрація та публікування договору.

Тема 5. Право зовнішніх зносин

1. *Persona non grata*. Інсуррекція. Привілеї та імунітети дипломатичних представництв та їх персоналу.
2. Дипломатичне право спеціальних місій і міжнародних організацій.
3. Міжнародно-правовий захист осіб, що користуються дипломатичним імунітетом.
4. Організація консульських установ, типи консульських установ. Консульський округ. Призначення консула та припинення його повноважень.
5. Привілеї та імунітети консульських представництв та їх персонал

Тема 6. Право міжнародних організацій

1. Організація Об'єднаних Націй (ООН) (*United Nations Organization*): історія створення, цілі та принципи. Головні органи ООН. Спеціальні установи ООН.
2. Організація Північноатлантичного договору (НАТО) (*North Atlantic Treaty Organization*).
3. Рада Європи (*Council of Europe*): історія створення, цілі та принципи.
4. Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) (*Organization for Security and Co-operation in Europe*).
6. Європейський Союз (ЄС) (*European Union*): історія створення, цілі та принципи.

Тема 7. Міжнародне гуманітарне право

1. Захист жертв війни: основні положення.
2. Міжнародний рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця (*The International Red Cross and Red Crescent Movement*).

3. Захист поранених, хворих та осіб, що потерпіли корабельну аварію. Військовополонені. Інтерновані особи. Зони безпеки.
4. Контроль за виконанням права збройних конфліктів. Національні і міжнародні засоби забезпечення норм права збройних конфліктів
5. Право збройних конфліктів і миротворчі сили ООН.

Змістовий модуль 3.

Тема 8. Міжнародне морське право

1. Правовий режим відкритого моря (*altum mare*). Район відкритого моря. Правовий режим міжнародного морського дна. Замкнені і напівзамкнені моря.
2. Міжнародно-правовий режим наукових досліджень Світового океану.
3. Міжнародні морські організації.
4. Правові питання надання допомоги та порятунку на морі. Правові проблеми статусу військових кораблів.

Тема 9. Міжнародне повітряне та космічне право

1. Поняття й функції міжнародного космічного права. Джерела та головні принципи міжнародного космічного права.
2. Правовий режим космічного простору, небесних тіл і космічних об'єктів.
3. Космічний екіпаж. Правовий статус космонавтів і космічних апаратів.
4. Правові форми співробітництва держав у космосі.
5. Спеціальні правові режими деяких видів космічної діяльності.
6. Міжнародно-правова відповідальність за космічну діяльність.

Тема 10. Міжнародне економічне право

1. Поняття, види та система міжнародних економічних договорів. Поняття преференцій.
2. Міжнародний економічний договір, угоди про товарообмін, міждержавні товарні угоди, кредитні угоди, угоди про міжнародні розрахунки.
3. Інкотермс (*International Commercial Terms*). *Lex mercatoria*.
4. Міжнародно-правове регулювання співробітництва у промисловості та сільському господарстві.
5. Правове регулювання міжнародного науково-технічного співробітництва й функції міжнародного митного права.

Тема 11. Міжнародне право прав людини

1. «Хартія прав людини» (Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права), її загальна характеристика, юридична сила.
2. Регіональні системи міжнародного захисту прав людини та основних свобод.
3. Міжнародні договори, які регулюють захист прав окремих категорій індивідів (жінки, діти, національні меншини).
4. Захист прав людини міжнародними посадовими особами.
5. Види правових режимів, порядок в'їзду, виїзду, оформлення перебування іноземних громадян. Права і свободи іноземних громадян і осіб без громадянства.
6. Основні групи міжнародних документів про захист прав людини. Міжнародні органи із захисту прав людини. Формування стандартів прав людини на регіональному рівні.

Тема 12. Міжнародно-правові засоби вирішення спорів і конфліктів

1. Міжнародне правосуддя та історія його становлення й розвитку.
2. Міжнародний суд ООН (*International Court of Justice*): склад, порядок утворення, компетенція, юрисдикція. Сучасна система міжнародних судових установ.
3. Регіональні та спеціалізовані міжнародні судові установи. Міжнародний трибунал з морського права. Суд Європейського Союзу (*Court of Justice of the European Union*).
4. Європейський Суд з прав людини (*European Court of Human Rights*).
5. Міжнародні трибунали. Міжнародний арбітраж (третейський суд). Засади міжнародного арбітражу. Постійна палата третейського суду.

6. Розв'язання міжнародних спорів у міжнародних організаціях. Механізм розв'язання міжнародних спорів в рамках ООН (Генеральна Асамблея ООН, Рада Безпеки ООН) і регіональних організацій.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Основні нормативно-правові акти

1. Акт проголошення незалежності України
2. Декларація про державний суверенітет України
3. Конституція України
4. Закон України "Про дипломатичну службу" від 20 вересня 2001 року. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
5. Закон України "Про державний кордон України", від 4 листопада 1991 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
6. Закон України "Про міжнародні договори України", від 29 червня 2004 року. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
7. Закон України "Про правонаступництво України", від 12 вересня 1991р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
8. Закон України "Про ратифікацію Цивільної конвенції про боротьбу з корупцією" 16 березня 2005 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
9. Закон України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства" від 22 вересня 2011 року №3773-УІ // Відомості Верховної Ради України. - 2012. - №19-20. - Ст. 179.
10. Закон "Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту" від 8 липня 2011 року №3671-УІ (зі змінами, внесеними згідно із Законом України від 5 липня 2012 року №5076-VI) // Офіційний вісник України. - 2011. - №59. - Ст. 2347.
11. Статут Міжнародної організації кримінальної поліції Інтерполу. Інтерпол; Статут, Міжнародний документ від 13.06.1956 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
15. Консульський статут України, Президент України, Указ Президента, від 02.04.1994 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>
13. Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні: Затв. Указом Президента України від 10.06.93 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
14. "Про Національне центральне бюро Інтерполу: Наказ МВС України від 7.04.93. №194. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
15. Деякі питання адаптації законодавства України до законодавства Європейського союзу. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2004 р. №1356 // Офіційний вісник України. - 2004. №42 - Ст. 2763.
16. МЗС України; Наказ, Положення від 25.05.2007 №111 Про затвердження Положення про почесних (нештатних) консульських посадових осіб іноземних держав в Україні та консульські установи, що очолюються такими посадовими особами.
17. Декларація о принципах международного права, касающихся дружественных отношений и сотрудничества между государствами в соответствии с Уставом Организации Объединенных Наций, Международное право в документах. М., 1982; - С.4-12.
18. Женевские конвенции от 12 августа 1949 года и Дополнительные протоколы к ним,- Б.м., 1994.- 320с.
19. Віденська конвенція про право міжнародних договорів // Відомості Верховної Ради УРСР,- 1986.- №50.- С.101.
20. Заключний акт наради по безпеці і співробітництву в Європі/Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документ - К. Наукова думка, 1992. С.181-192.
21. Статут Організації Об'єднаних Націй.
22. Віденська Конвенція «Про дипломатичні зносини» 18 квітня 1961 року
23. Віденська конвенція «Про консульські зносини» 24 квітня 1963 року
24. Нью-Йоркська Конвенція «Про спеціальні місії» 8 грудня 1969 року,

25. Віденська конвенція «Про представництво держав в їхніх відносинах із міжнародними організаціями універсального характеру» 14 березня 1975 року.
26. СОТ, Україна; Протокол, Міжнародний документ від 05.02.2008 Протокол про вступ України до світової організації торгівлі. Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
27. Європейське космічне агентство, Кабінет Міністрів України; Угода, Міжнародний документ від 25.01.2008 Угода між Урядом України та Європейським космічним агентством щодо співробітництва у використанні космічного простору в мирних цілях.
28. Резолюція Європейського парламенту щодо ситуації в Україні Європейський Союз; Резолюція, Міжнародний документ від 13.12.2012. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua

Основні джерела:

1. Пітер Маланчук Вступ до міжнародного права за Ейкхерстом пер. з англ.- Харків: Консул, 2000. - 592 с.
2. Черкес М.Ю. Міжнародне право: Підручник. - 2-ге вид., стер. - К.: Т-во "Знання", КОО, 2001. - 284 с.
3. Дмитрієв А.І., Муравйов В.І. Міжнародне публічне право: Навч. посіб. - Стер. вид. / Відп. Редактори Ю.С. Шемшученко, Л.В. Губернський - К.: Юрінком Інтер, 2001. - 640 с.
4. Буткевич В.Г. Міжнародне право. Основи теорії: Підручник / В.Г. Буткевич (ред.), .В. Мицик, О.В. Задорожній.- Київ: Либідь, 2002.- 606с.
5. Тимченко Л.Д. Международное право: Учебник/ МВД Украины. Нац. ун-т внутр. дел.- Изд. 2-е, стереотип.- Харьков: Консум, 2002.- 525 с.
6. Міжнародне право: Підручник. - Суми: ВТД «Університетська книга»; Одеса: «Астропринт», 2006. - 424с.
7. Міжнародне право: підручник Ліпкан В.А., Антипенко В.Ф., Акулов С.О. та ін, Ізаг. ред. В. А. Ліпкана. - К. : КНТ, 2009. - 752 с.
8. Каламкарян Р.А., Мигачев Ю.И. Международное право. К.: Эксмо, 2010. —464 с.

Допоміжні джерела:

1. Гуменюк Б.І. Сучасна дипломатична служба: Навчальний посібник для студентів гуманітарних спеціальностей вузів.- Київ: Либідь, 2001.- 255 с.
2. Чубарев Л. Елементарний курс права міжнародних договорів: Навч. посібник/ Чубарев, Л. Валентин; Міжнар. ін-т лінгвістики і права.- К., 2001. -175с .
3. Кернз В. Вступ до права Європейського Союзу: Навч. посіб: Пер. з негл.- К.: Т-во "Знання", КОО, 2002. - 381 с.
4. Негодченко О.В. Міжнародне співробітництво у сфері правосуддя: Навч. посібник/ МВС України. Юридична академія.- Дніпропетровськ: Поліграфіст, 2002.- 68 с.
5. Мацко А.С. Міжнародне право: Навчальний посібник/ МАУП.- Київ. МАУП, 2002.- 212с.
6. Антонович М.М. Міжнародне публічне право: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. - К.: Вид. дім "КМ Академія"; Алерта, 2003. - 308 с.
7. Буроменський М.В. Міжнародне право: Навч. посібник. К, 2005. - 336 с.
8. Кулаков В.В., Каширина Е.И. Международное гуманитарное право. Затри дня до экзамена, К.: Феникс, 2012. - 192 с.

Інтернет-ресурси.

1. <http://www.rada.gov.ua>
2. <http://www.kmu.gov.ua>
3. <http://www.president.gov.ua>
4. <http://www.bank.gov.ua>
5. <http://www.sfs.gov.ua>
6. <http://www.customs.gov.ua>
7. <http://www.ukrstat.gov.ua>
8. <http://www.menr.gov.ua>
9. <http://www.mof.gov.ua>
10. <http://www.me.gov.ua>
11. <http://www.drs.gov.ua>
12. <http://www.arbitr.gov.ua>

13. <http://www.spfu.gov.ua>
14. <http://www.rp.gov.ua>
15. <http://www.nssmc.gov.ua>
16. <http://www.mtu.gov.ua>

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад конституції, господарського права, економіки, тощо;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконати індивідуальне завдання
- самостійну роботу, підготовка якої є обов'язковою умовою допуску до екзамену. Студент, який не підготував самостійну роботу, до екзамену не допускається.
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 35 балів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)). У процесі навчання та при підготовці проєктної заявки забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Вид навчальної діяльності	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на практичному занятті	12	4	до 48
Індивідуальне завдання	2	9	до 18
Самостійна робота, реферативні повідомлення, вирішення практичних задач, складання документів	1	9	до 9
Екзамен	1	25	до 25
Разом			до 100